

Rokopis: Brevis vitar, Martyrij ac miraculorum expositio SS: Cosmae & Damiani ex germanico in latinum idiome traducta Siticij opera cujusdam Religiosi Fratris Novitij ibid eternue ad id eunde hortante & adurgente Magistro Anonymo Anno Domini 1710.

Str. 56: 1704 Dominus Ferdinandus Steiner e Tyroli oriundus, Picotr apud Reverendissimum Dominum Abbatem Sitticensem, utraque manu a nervorum contractura usu tendinum destitutus occupatur, adeo ut nec de cibo solus quidquam sumere minus ulla ex his ad suam artem uti potuerit; mox vero dum peregrinationem vovisset, et ad honorem SS: Cosmae et Damiani statuas se depicturum prae omnibus alyis artificijs promisisset, obtinuit quod petyt, et renuit quod spopondit, uti artificium picturae in praefate Oberburgensis Ecclesiae altari demonstrat.

~~Napix~~

Stele, CXXII, 3.7.1951, str. 35-36.

KRKA na Dol. - kapela-znamenje

1.

Opis in skice kapele.

M.Zois, korespondent C.K.(zapiski 10.2.1915
št.14)

Slika pl.o. v vel. oltarju, signatura spodaj v sredi na l. M. Langus

pinxit 1851, zgoraj v angeljski galeriji od smrti vstali zveličar s križem. Spodaj st. ječa sv. Kozma in Damijan. Ob njih sedeči berači in bolniki, na desni žena z zlat. avbo brez petelina, spred in spod obrobljena s čipkami. Ena najzanimivejših doslej mi znanih Langusovih slik. Vel. oltar s kipi sv. Petra in Pavla ter bog. m. četom v atiki dobro delo sr. 18. stol.

Slikarija po celi cerkvi Moro pinxit 1908.

Oltar st. ji pred oltarejm sam z bogatim pozlačenim tabernakeljem, sr. 18. stol. Ves prostor pred oltarejm obdaja črna marmornata menza z lepimi rdeč. kato. sivimi bazstri.

Prižev pot M. Koželj. Slika žal. M-B. in sv. Jožefa v prvih dve kapelah M. Koželj. Prižnica sr. 18. st l. s kipi vere, upanja in ljubezni, na strehi na balustradi pa Mojzes in sv. Janez Krst. ter trije bogato figuralni reliefi, zlati na srebrnem ozadju.

V srednji kapeli na ženski strani angelj varuh slika pl.o. Eden najboljših in značilnih Pot. čnikov Podpis na levi spodaj Joh. Pototschnig Laybach 1800 1784. Zadnja kapela na ženski strani, na tleh ležeč umirajoči sv. Franč. ksav. Na desni pogled na morje. "goraj angelji, držeči križ. podpis spodaj na desni. J. Pototschnig pin. Labac. 1806.

V sredni kapeli na moški strani sv. Florijan klečeč na oblakih gasi o-

ogenj. Fotočnik. V zadnjih dveh kapelah Srce Jezusovo in Marijino. Na Srcu Jezusovem podpis Pet.Prijatelj pinx 1868. Diletantsko.

V zadnji moški kapeli sv. Janez Nep. klečeč v okovih pred kamnitim naslonjalom, moli križ, ki ga drži angelj. Marija na oblakih mu polaga venec na glavo. Na desno v ozadju pokrajina z Moldavo, kjer ga mečejo čez most.

Medvomen Fotočnik, slab.

V kapeli na levo od vhoda pod krom mala slika sv. Jurija na konju vbadajočega zmaja. Slab, dekorativno, d ber Fotočnik.

Zelo slikovita skupina večladijne cerve z močno fasado in bogatim kamnitim portalom. Portal zn traj okrogel kvir pa ima trikratno čelo. Na portalu napis: Consecratu a Romo & Celmo Archi Epo Goriti: Carolo Michaelae Die IV.Aug. MDCCLVII Renov. MDCCLXXI.

Nad glavnim fasadnim oknom izredno fantastično oblikovan zidec. Zelo slikovito. Stolp v spodnjem delu gotski in se zdi, da je deloma(druga vrsta lin od spodaj) služil obrambi.

Stele, XXX L, 22.3.1929, str.1-3.

Napis na portalu : posvečena 1757, renov.1771.

Zanimiva fasada s kamnitim portalom in igračkast nastrešek nad oknom.

Enoladijska baročna dvorana s stranskimi kapelami brez zveze, polkrožna apsida.

4 Fotočnikove slike iz konca 17. in zač.18.stol.

V. vel.oltarju slika sv. Kozma in Damijana, Langus, okr.1850.

Stele, CXXII, 3.7.1951, str. 35-36.

Cerkev je bila ^{Postavljena nova kapela} vsa popraviljena. Nova vrata delo domačega mojstra so "izvrstno delo" Zgornji del je narejen iz barvanega stekla. "Kamnoseka sta se vrlo obnesla. Oltar je tolikanj miloben, da se ga ne moreš nagledati....Vse po-prave in novine so naredili umetniki iz domače fare...." Vel. oltar pa je prenovil podobar in zlatar Rupnik.. Zraven pa bravec nikar ne meni, da ti prenovljeni kipi, so le kaki vsakdanji izdelki zakotnga kerbarja, ! Le večča roka pravega umentika je mogla iz štoraste lipovine take žive obraze, zgibe in izraze izdolbsti....." *Ova kupa v posebnosti in doloceni usodi*

Zg. Danica, 1.1864, str.265.

Opis cerkve z narisanim tlorisom.

M.Zois, korespodnent C.K. zap.št. 67

14.4.1915

....."Šel sem nekoliko cerkev ogledat, ki je izmed lepših na Kranjskem ena. Stoji nekoliko odzdignjena; na pokopališče, ki cerkev obdaja, peljejo lepe kamnite stopnice. Čelo svoje ima oberjneno proti solčnemu izhodu; nad velikimi vratmi se bere: "Consecrata a romo. et celmo, archi = epo. goriti. Carolo Michaelie die IV. Aug. MDCCLVII, renovata MDCCLXXI." Posvečena je sv. Kozmu in Damianu; zelo velika, visoka in svitla, ima na vsaki strani 3 kapel in v vsem skupaj 7 altarjev..C... Zapustivši cerkev sem splezal tudi v zvonik, kjer visijo štirje krasni, umetno ubrani zvonovi, kakor jih imajo že zdah pri mnogih večjih farah v naši domovini. Glasijo se: H.D.G. in H. - Večji tehta, če se ne motim, okoli 40 centov..... Ko sem iz stolpa priš sem se nekoliko po pokopališču ozerl. Ravno za velikim altarjem je vzdian grobni kameni kateri s slovenskim napisom naznanuje, da tukaj počivajo gospo Mil. Jak. Pušavec, 20 let fajmošter kerške fare, rojeni leta 1775, umerli 1840. Napis ni sicer ravno izverstno pesniško delo, omenim ga pa vendar zato ker je bil napravljen o času, ko se je po slovenskih pokopališčih navadno shodaj na valih. Lepši kamen ali križ nemški napis naštelil....." *na celnem pokopališču sem najdel le dva slovenska nadgrobnika.*

Sponzinski na dolensko. - NOVICE 9. febra 1859 L. XVII - list 6, str. 45